

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

2. Divisiones Iuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

imperio superioris est posita. Si verò sumatur, ut est idem, quod iustum, non quidem in generali acceptione, qua iustum idem est, quod legitimum, seu legi consonum (quo pacto formaliter acceptum, est obiectum formale obedientiæ; quæ idem expresse vult, vel facit aliquid, quia est lege præceptum vel statutum, materialiter autem sumptum est materia omnis virtutis, quia lex in omni materia virtutis aliquid statuit) sed prout iustum sumitur specialiter pro eo, quod est æquale & alteri debitum, ac formale obiectum est iustitiæ particularis, rectè dicitur à Justitia, ut vult Vlp. in *d. l. 1.*

4. Nec obstat Grammaticorum regula secundum quam Justitia potius à Justo, & Justum à Jure, tamquam simpliciori nomine, derivari videtur: quia denominatio obiecti rectè potest sumi ab habitu, seu potentiâ in illud tendente: Sic enim Scibile à Scientia; Sensibile à Sensu; Visibile à Visu denominatur. Et tamen loquendo de ordine seu derivatione, quoad causalitatem obiecti, ipsa potentia vel habitus dici possit derivari ab obiecto: sic enim Justitia à Jure, prout idem est quod iustum, denominari potest, quia ita sumptum est causa iustitiæ, per modum obiecti & causæ finalis: licet in genere causæ efficientis sit effectus iustitiæ, quia iustitia facit & constituit obiectum suum, sicut & cæteræ virtutes morales.

5. Et hinc patet, etiam Jus, prout significat artem juris (ut usurpat Ulp. dum ait, Juri operam daturum prius nosse oportere, unde nomen Juris descendat, illudque definit, esse artem boni & æqui, quia scilicet sit ars, tendens in bonum & æquum) dici posse à Justitia, mediante scilicet iusto, à quo tanquam obiecto suo derivatur: juxta illud. Quidquid est causa causæ, est etiam causati causa.

§ II.

Divisiones Juris.

1. Jus variè dividi.
2. Divisio juris in jus ad rem, & jus in re.
3. Quid sit jus ad rem. 4. Quid jus in re.
5. Divisio juris in Naturale & Positivum, &c.

1. **Q**UODMODUM Jus, secundum varias sui acceptiones, variè derivatur, ita etiam variè dividitur. Et quidem, omnis alius divisionibus, eas dumtaxat proponemus, quæ ad propositum nostrum magis spectant.

2. Jusigitur sumptum, prout idem est, quod potestas legitima, seu à lege concessa, ex parte termini quem respicit, dividitur in jus ad rem, & jus in re, quod plurimum pendet ex juris positivi dispositione. Hac divisione utitur Pontifex in *Clement. unica circa fin. de sequestr. possess.*

3. Jus ad rem dicitur, quod non tribuit actionem in rem ipsam, ad quam dicitur esse jus, sed in personam dumtaxat, quia scilicet est jus ad rem, quæ tali jure nondum est obligata seu affecta; & ideo potest esse circa rem nondum existentem. Tale jus est, quod competit alicui per electionem, præsentationem ad aliquod beneficium, per collationem ante acceptationem, per successionem hæreditatis ante acceptationem, per emptionem, donationem, stipulationem, vel alium similem contractum ante rei traditionem, quæ regulariter ultra legitimum titulum (qualis est emptio, donatio, vel alius similis contractus) ad dominium acquirendum requiritur. Dico, regulariter, quia subinde ex speciali legis dispositione non est necessaria: veluti in beneficijs Ecclesiasticis, in quibus per collationem & acceptationem subsecutam comparatur jus in re, *cap. si tibi absenti de preben. in 6.* & in hæreditate, alijsque juribus incorporalibus, quæ transeunt in aliquem jure hæreditario, sive per testamentum, sive ab intestato: nam in ijs acquiritur dominium & jus in re per solam aditionem, verbo vel facto factam, §. *ult. Inst. de hered. qualis & differ. l. cum hæredes 23. D. de acquirenda vel amitt. poss. Videatur Did. Covarr. lib. 2. Variar. Resolut. cap. 19.*

4. Jus in re, quod jus perfectum appellatur, dicitur, quod tribuit actionem realem, seu actionem in rem; habetque rem sibi devinctam & obligatam: & ideo non potest esse circa rem non existentem. Tale est jus, quod quis habet per emptionem, aliosque similes contractus, subsecuta rei traditione per dominum: item ad beneficium per collationem, secuta acceptatione: per testamentum, aut successionem ab intestato, adita hæreditate. Hinc constat, jus ad rem esse debilius, & facilius amitti, quam jus in re, ut observat Glossa in *Clement. unica de Clericis conjugatis.*

Jus verò sumptum pro lege, seu ut idem est, quod lex, dividi potest, sicut lex, atque ita in Naturale

Naturale & Positivum. Positivum rursus in Divinum & Humanum: Divinum in Vetus & Novum: Humanum in Jus Gentium, Jus Civile, & Jus Canonicum. De singulis membris, quod quidem pro ratione instituti nostri sufficiat, dicendum est aliquid.

§. III.

De jure Naturali.

1. *Dari jus Naturale probatur.*
2. *Definitio seu positus descriptio illius juris.*
3. *Jus naturale esse immutabile.*
4. 5. *Per præscriptionem aut servitutem non immutari jus naturale.*
6. *Occurritur aliis argumentis.*

Ius naturale dari negavit Pythagoras, & nonnulli alij Philosophi, volentes omne jus constare opinione, contra, dari eiusmodi jus, cum Platone. Cicero. Aristot. tenet communis omnium Theologorum. Philosophorum, & Jurisconsultorum opinio, & colligitur satis ex l. 1. *D. de just. & jure, & insit. de jure natur. gens. & civili.* Cuius ratio est, quia cum homo multas habeat operationes liberas & proinde incertas atque indeterminatas, etiam regulam habeat necesse est, quæ eas dirigat, ut sint rectæ, & consentaneæ rectæ rationi ac fini ultimo. *D. Paulus ad Rom. 2. Gentes, inquit, quæ legem non habent, scriptam scient, naturaliter ea, quæ leges sunt, faciunt.*

2. Illud definitur ab Ulpiano *d. l. 1. §. 3. & Justiniano insit. d. loco*, quod natura omnia animalia docuit. Quibus verbis non tam intendunt aliquam definitionem Juris naturalis tradere, quam signum aliquod inadæquatum, quo dignosci queat. Nec enim voluerunt jus naturale esse hominibus cum brutis commune uti opinatur Valla, ideo dictam definitionem impugnavit: sed quod in hominibus illud dicatur jus naturale, quod non solum ab hominibus, verum etiam à brutis usurpatur, ut est maris & foeminae conjunctio, liberorum procreatio & educatio, obligatio antidotalis, quæ est ut bene facienti bene faciamus; sic tamen, ut quatenus in brutis reperitur, non dicatur jus naturale, quia sicuti bruta sunt incapacia injuriæ, *l. 1. §. ait Prator D. Si quadrupes paup. fecisse dic.* ita & juris, quod à ratione, quæ bruta destituuntur, deducitur; sed quatenus ab hominibus, & quidem tunc solum, quando non ex sensus, sed rationis ductu, usurpatur. Quod addo, ne quis inferat

hinc, omnia, quæ hominibus cum brutis sunt communia, veluti edere, bibere, scire, irasci, & similia, esse juris naturalis. Dixerunt autem Ulp. & Justin. jus naturale non esse proprium gentis humani, quia scilicet non ita illi convenit, quin in brutis quoque aliqua ejus adumbrata effigies reperiat.

3. Hoc verò jus est immutabile ex se & natura sua: totaque variatio eorum, quæ sunt juris naturalis, contingit non ex eo, quod jus ipsum naturale in se mutetur & varietur, sed quia advenit nova circumstantia ex parte objecti seu materiæ, quæ ipsum objectum seu materiam extrahit ex numero eorum, quæ seclusâ tali circumstantia erant de jure naturali. Nec enim jus naturale, aliquid præcipiens faciendum, aut fieri prohibens, referri debet ad objectum absolute considerata, quia illud non sic præcipit aut prohibet, sed cum certis & debitis circumstantiis: ut v. g. non quælibet occisio hominis est jure naturali prohibita, sed quæ fit auctoritate privata, extra casum necessariæ defensionis. Similiter, etsi jure naturali reddendum sit depositum, nunquam tamen juris naturalis fuit, ut eius depositus redderetur furioso, aut non furioso quidem, sed in perniciem Reip. aut alterius, *can. Ne quis xxiii. quæst. 2.*

4. Hinc patet, quæ ratione præscriptio jure civili, & servitus jure gentium introducta, non immutet aut tollant jus naturale. quo prohibetur retineri alienum inuito domino, & omnes liberi nascuntur: quia præscriptio, ubi legitime semel est completa, non facit, ut retineatur alienum, quamdiu manet alienum, hoc enim esset contra jus naturale: sed facit, ut qui præscripsit, retineat, suum, & id, cujus dominium per præscriptionem legitime completam auctoritate legis acquisivit. Atque ita nihil refert, quod tum sciat, fuisse alienum ante præscriptionem.

5. Eodem modo libertas (quæ non dicitur esse juris naturalis, quasi eam præceperit, & servitutem veterit, sed partim negativè, quia servitutem jus naturale non invexerit, partim positivè, quia unicuique jus naturale concessit, ut esset liber, ac dominus suæ libertatis. hoc ipso quo illum fecit liberi arbitrij) tollitur per servitutem, absque mutatione juris naturalis, ob novam circumstantiam advenientem, post hominis peccatum, ex parte objecti, nempe licitam